

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.

Fiókiadóhivatalok: Zomborban: Gombos E. Berta dohánytözsdejében. Ujvidéken: Schäffer Péter könyvkereskedésében. Szabadkán: Braun Adolf nyomdájában. Bácsalmáson: Rosenberg A. cégnél.

Lapvezér:

LATINOVITS PÁL.

Felelős szerkesztő:

PETŐ LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 K. — Fél évre 6 K. — Negyed évre 3 K.

Tanítóknak, aljegyzőknek, írkoknak, földmivéseknek és szerényebb javadalmazású hivatalnokoknak évi 8 kor., félre 4 kor., negyedévre 2 kor.

Megjelenik minden pénteken.

A bácskai malomipar.

Irtá: Latinovits Pál.

A malomipar — beleértve a vízi, szél- és szárazmalmok üzemét — a legvirágzóbb iparágaknak egyike volt megyénkben. És ez természetes is, mert hiszen ez a jó Istentől megáldott Kánaán csak úgy ontotta a buzát, rozsot, az árpát meg a tengerit. A malmok természetes hajtóereje a kedvező földrajzi fekvés, a Duna és Tisza vize által megvolt. A Teleska magasabb fekvése pedig a hollandi Kap-rendszerű szélmalom alkotására és üzemére volt alkalmas. Ahol pedig eme két természetadta hajtóerő hiányzott, ott a ló-, ökor- és bivalyhajtásra berendezett szárazmalmoknak légiói keletkeztek, úgy a falvakban, mint a tanyákon.

És ha most tekintünk szét nagy megyénkben, eszünkbe jut a Rákóczi-féle tárogatónóta, melynek mélabus dallama fájdalmasan kérdi:

»Hová lettek, hová tűntek hazánk szép emlékei.«

Eltűntek lassan a vízi, száraz és szélmalomok; működésük mécsét kioltották a gőzmalmok, amelyekkel emezek nem tudtak versenyre kelni. Lassan-lassan elfogytak mint az apostolok gyertyája nagypénteken.

A vízi malomipar virágzott legjobban a megyében. Visszaemlékszem gyermekkoromra, amikor a bajai vízi molnár-céh volt az urnapi körmeneten legtekintélyesebben képviselve.

Akkor *Bajánál* jóval a mostani vasúti hid fölött kezdődött a vízimalmok hosszú sora s majd a szekcsői határig tartottak, nem csekély bosszuságára a dunai gőzhajók kapitányainak, kiknek kis vizállás idején nagy bajt okoztak.

Ugyancz a nagyszámu vizimalom volt Apátin, Palánka, Zenta, Titel és Óbecse városoknál.

És ma? Bizony csak romjai vannak eme iparág régi dicsőségének. A hajdan jövedelmező vízimalmokat nagyrészt eladták Bulgáriába, Romániába. Jórésze pedig leégett. Mert szinte közmondásszerű volt, hogy a vízimalom tíz év alatt leég. És ez többnyire be is vált.

Mihelyt megyénkben a gőzmalmok építése megkezdődött és rohamosan terjedt, szegény vízimolnárainknak befellegzett. Helyzetük rosszabbodását a vasúti hálózat folytonos terjeszkedése tetézte.

Ugyanígy jártak a teleszkai fensik szélmalmai is, melyből csak mutatoul van még egynéhány.

A szárazmalmok pedig, eme különben állatkinzó intézmények, tökéletesen elpusztultak. Felső-Bácskában ismerek egy községet, ahol két évtizeddel ezelőtt husz szárazmalom volt, s ma csak egy van; az is csak darál.

Eme, hajdanta virágzó kispart tönkretették a rohamosan terjeszkedő és fejlődő gőzmalmok. Alig van Bácskában nagyobb község, melynek ma egy, de sokhelyütt két gőzmalma ne volna. Mint eső után a gomba, úgy szaporodnak megyénkben a gőzmalmok. Jóformán minden negyedévben olvassuk egy-egynek a forgalomba helyezését. Hát ez igen szép közgazdasági jelenség s tekintettel arra, hogy Bácskában közép-termes esetén is négy millió métermázsza buza terem, talán egy darabig menni is fog a dolog. De nem sokára alighanem aggodalmas tüneteket idéz elő a gőzmalmok ilyen való rohamos terjedése.

Hiszen — sajnos — gyakran olvassuk egy-egy ilyen malom megszűnését. Ez pénz-

ügyi és technikai okokra vezethető vissza. A gőzmalom technika tudvalevőleg évről-évre oly erőteljesen halad, hogy egy malom, melyet például 5–6 évvel ezelőtt rendeztek be, egy antikvárium az újabb, malomberendezésekhez képest. Kérdelem már most: melyik gőzmalom van abban a helyzetben, hogy minden 5 évben újból változtassa technikai berendezését?

Azután a munkáskérdés is megnehezíti a malmok létfenntartását. Ma a malom-munkás legalább is ötven százalékkal drágább, mint tíz évvel ezelőtt.

Igaz, hogy a fennebb említett malom-technikai fejlődés lehetővé tette, hogy például ott, ahol 5 évvel ezelőtt 20 munkás kellett, ma 8 is elegendő; a többit elvégzi a gép. De itt megint a »circulus vitiosus« jó vissza. Tudniillik, ki van abban a pénzügyi helyzetben, hogy malmát minden öt évben újra berendezze? Mert a pénzkérdés a malomiparra is súlyosan nehezedik. Mire sok malom felépül, elfogy a tulajdonosnak a pénze. Sebaj! gondolják, majd segít rajtunk a vámörzés. De biz', ez is olyan, mint a Tiszavirág, hamar vége van, s egy szép reggel arra ébrednek a tulajdonosok, hogy nincs vámörlo. Tessék már most buzát venni, mert a malom nem állhat, a munkásokat fizetni kell. De miből? Az összeadott pénz elfogyott, a hitel egy része igénybe van véve, s akkor következik a dolognak a szomorubb vége: a váltónyargalás, amelynél tekintettel az állandó magas kamatlábra, a haszon jó része odavész. A tulajdonosok egy része ezután potom pénzen ad tul az árukon és a malmon, s szomorú érzéstől eltelve elmélkedik a világ és a pénz mulandósága fölött.

Többnyire becsületes földmivések lévén az ilyen malomrésztvényesek, panaszukra még kárörömmel és gunynyal felelik nekik:

A hideg hatalma.

A »Bácsmege« számára irtá:

Latinovits Frigyes.

Az ezen évben beköszöntött korai tél előtérbe juttatja előttem az 1812-ik évi, szintén korán, már november hó elejére beállott szigorú telet.

Az a zord, fagyasztó, gyilkos telet, amely a XVIII. század nagy szülőltjét, a XIX. század elején, meteoriként feltűnt »óriást«, I. Napoleont zsenialitása által szédítő magasságig feljutott Zenith-jéről letaszította. Igen, letaszította! Mert dicsősége, győzhetlensége kulmináló pontjának elérése után az a szigorú, kegyetlen tél volt az az ellenséges »hadvezér«, mely az oroszországi hadjáratnak oly elbizakodottsággal és oly ropant haderővel történt megindítása idejében a Nagy Titánnak hadvezéri lángeszének kikerülésével mint egyedüli tényezőt kell tekintetünk, mely nagy Napoleon 1812-iki orosz hadjáratnak oly borzadályos katasztrófáját idézte elő.

Mert a hatszázezernél nagyobb hadsereg, amely május elején megindult azzal a szándékkal, hogy az »éjszaki oriaszt« saját birodalmában összetörje. Az október 19-én megkezdett visszavonuláskor még meglehetősen és félelmes hadsereg már november végén és december elejére hetvenezer emberre olvadt le. De még ez a csapat is rongyosan, mezítláb, éhesen, nagyjára fegyver nélkül barangol a kietlen, rémitő hősiva-

tagokon keresztül; míg végre megtizedelve, az utba esett lakosság gunyolódásai közepette — valahogy hazájába ér. Rettenetes ez a hadjárat a maga borzalmaival. Ehhez hasonlót a történelem alig mutat fel. Talán csak Homeros »Iliás«-a, avagy Xenophon »Anabasis«-a sorakozhatna melléje. De csak inkább legendák, költőileg kidolgozott események; az pedig való esemény.

Valahányszor I. Napoleon arcképe előttem szembeötlök, önként előtérbe nyomulnak eme hadjárat iszonyatosságai, amelyeket a rettenetes hideg idézett elő. De lelki szemem elé tolongnak ugyancsak eme hadjárat dicsőséges jelenetei is.

A »Gloir« nagy erkölcsi ereje a vitézeire, hozzá, a katonái által bálványozott »Empereur« jelenlétének bűvös hatása az utolsóira is — buzditólag hatott.

Azután a »Katoná« büszkesége: Napoleon alatt küzdhetni és meghalni a hazáért, az imádozott »császárt!« Igazán oriasok, legendabeli hősök ezek mind!

Ott, egy éhségtől, hidegtől, fáradtságtól kidőlt csapat, amely harci kincsét: egy ágyut őriz!

Megmenteni nem bírja, de elveszni sem hagyja! Már közeleg egy kozáksapat, hogy hatalmába kerítse a féltett kincset, amikor is bekötött fejű, rongyos, érdemrenddel teli alak felemelkedik gubbasztó helyzetéből és égő kanóccal közeleg az ágyuhoz, hogy megsemmisüljön ellenségeivel együtt.

Avagy ama »gránátos«, aki rongyos, foszlányos köpenye alá veszi az elalélt és a hideg-

től megdermedt 15–16 éves dobost és egy-maga szembeszáll védette védelméül, az üldöző csapat. — Életét feláldozni kész, fiatal bajtársa érdekében. Hát még ha az iszonyatosságaival és önfeláldozási jeleneteivel teli, rettenetes *Berezina-i átkelést* vesszük. Itt még asszonyok is vetélkednek a férfakkal a vitézségben. Mert tudvalevő dolog, hogy az orosz hadjárat alatt számos tiszti és altiszti felesége követte a »Grande Arméet«. És sok más és más szívet-lelket megrázó jelenet!

Ki tudná azt mind felsorolni?!

Igen! Az a rettenetes »General Winter«, az a legyőzhetetlen »hadvezér«, akinek ellentállni még a korzikai »oroslán« se volt képes.

Mivé törpült ama még májusban győzhetetlen hitt nagy hadsereg?!

Mert míg májusban koronákat osztogat, körülhízelkedik; sok százasos koronás család tagjai kegyét keresik! — és novemberben, decemberben?

Egy darabka kenyér. Egy kis melegedhetés lehetősége! És mindama nyomorúságok, rettenetességek, — vajjon mi okból?

Ama, a hó által ezrivel eltemetett ember és állathalmazok! Vajjon mi célért?!

Hiuság megsértéséből!

Személyes bosszúból és elbizakodottságból!

Oh! Omnia semper venitas — venitatum!

»Cszimadia, miért nem maradtál a kaptafádnál.«

Baj az is, hogy a finom liszten nehéz tudadni, s sokszor garmadaszámra fekszenek a gőzmalomban a lisztel telt zsákok, sajnos, eladatlanul. A tulajdonosok tehát saját lisztjökben fulladnak meg.

Persze, mint mindenütt, itt is van kivétel; a fennebb említett jeremiádák csak ama malmokra szólnak, amelyeknek kellő forgatókéjük nincs. Ezeknek a sorsa a légezés vagy a likvidálás.

Mindezekből azt látjuk, hogy Bácsme gyében a gőzmalomból éppen elég volna. Szép az ipar terjeszkedése, de szakértelem és pénz nélkül sikerre nem vezet.

A függetlenségi elvek nem kötelezők.

Ezt mondta maga Kossuth Ferenc a nagy, hatalmas függetlenségi pártnak a vezére, abból az alkalomból, hogy elvbarátai születésnapján üdvözlésükkel fölkeresték. Kossuth szerint ugyanis szabad hirdetni a legradikálisabb politikai elveket, megvalósítani azonban csakis azokat kell, amelyek akadályba nem ütköznek. A katonai kérdések megoldása, a magyar vezényszó behozatala nehézségekbe ütközik, ezekről tehát hallgatni kell. A nemzeti bankról, az önálló vámterületről lehet ugyan beszélni, mert nem közjogi kérdések, de megvalósításukért semmit se szabad tenni. Így kívánna ezt a függetlenségi elvhűség.

Egyébként beszéljen maga, Kossuth Ferenc. A nála járt deputációhoz ezt a beszédet intézte:

A mikor csak hirdettük, nem tettünk különbséget elveink között. Magam is sokszor adtam kifejezést annak az igazságnak, hogy elvek dolgában olyannak kell lennie a meggyőződésnek, mint a becsület dolgában, t. i. a mi nem csenek árnyalatok a becsületben, éppen úgy nem lehetnek árnyalatok az elvekben sem. De a mikor az elvek megvalósításáról van szó, az embernek számolnia kell a helyzettel és a lehetőségekkel. Az adott helyzet nehézségei között tehát meg kellett találnunk azt a középutat, hogy egyrészt elveinkből nem adunk fel semmit, másrészt egész erőnket elveink azon részének a megvalósítására összpontosítjuk, a melyeknek a megvalósítása elé legyőzhetetlen akadályok nem gördülnek. Az Uristen ebben a tekintetben jóságos irántunk. Függetlenségi elveink felerésze közigazdasági jellegű, olyan, a mely nincs ellentétben a létező kormányzati alappal és a melyet a velünk szövetségben álló 67-es pártok is magukévé tehetnek, mert hisz a 67-es törvények sem zárják ki sem az önálló nemzeti bankot, sem az önálló vámterületet. Nincsen tehát elvi akadály annak, hogy a velünk szövetségi pártok is magukévé tegyék a mi programunknak ezt a felét, a mely pedig az egésznek igen becses fele, mert ha ez az anyagi fél megvalósul, a politikai másik fél is nagyon előrehalad a megvalósulás terén. Csupán az az akadály forog fenn még ez idő szerint, hogy a míg ezek a kérdések a függetlenségi pártnál elvi kérdések, addig a többi pártoknál opportunitási és anyagi haszon kérdések. Mivel azonban az anyagi haszon kérdése és az opportunitás teljességgel nem mond ellent minden körülmények között az elvi álláspontnak, nem tartom lehetetlennek a kettőnek az összeegyeztetését, a mi által lehetségessé fog válni a mai szövetségi pártok egymásközötti viszonyának még szorosabbá tétele. Ennek azután az lesz a következtetése, hogy nemcsak egy, bár többségben levő és hatalmas párt fogja követelni a közigazdasági téren a teljes önállóságot, hanem az összes alkotmányos alapon álló pártok, ezek háta mögött az egész magyar nemzet. Egyébiránt már többször kijelentettem, hogy elveink politikai részének ez idő szerinti megvalósítása igen nagy akadályokba ütközik, bár remélhető, hogy ezen a téren is el lesz érhető egy bizonyos haladás azzal, hogy a magyar nemzet és a magyar király egészen megértik egymást.

Az anyagi téren azonban semmi elvi akadály nincsen s ezért én a leghatározottabban ragaszkodom az önálló nemzeti bank és az önálló vámterület megvalósításához. A mennyi erő van bennem, a mennyi hatalom a rendelkezésemre áll és a mennyi munkakör jut a számomra; mindezt az erőt, hatalmat és munkakört odakoncentrálok, hogy elveinknek ezt a két igen fontos részét az uralkodó alkotmányos hozzájárulásával megvalósíthassam. Ha ez nekem sikerül,

tisztelt barátaim, úgy az csak a ti támogatástokkal és az egész ország támogatásával lehetséges. S itt lehetetlen meg nem jegyezmem, hogy éppen most minden igaz függetlenségi embernek arra kell vigyáznia, hogy a függetlenségi párt ne morzsolódjék szét, mert csak akkor birunk célt érni, ha egy erős és nagy falanx áll a hátunk mögött. Mindenkinek tehát valóban hazafias kötelessége, hogy egyik vagy másik kérdésben esetleg eltérő véleményét magában leküzdje és szeme előtt tartsa azt a szent célt, a mely minden függetlenségi ember lelkét kell, hogy melegejtse, hogy t. i. megvalósítsuk elveinknek azt a részét, a mely hazánkat gazdaggá, mint gazdag országot boldoggá, mint gazdag és boldog s ennél fogva hatalmas országot pedig függetlenné teszi.

Koalíciós világ Bácsme gyében.

A bácsme gyei keresztény-szocialisták hivatalos lapja, a »Bácskai Napló« némrég szemrehányással illetett bennünket, mert mi a koalícióhoz tartozó egyes pártok vezéreit, különösen a függetlenségiakat, megtámadtuk. Ezért minket nem éppen hizelgő jelzőkkel illetett. Mi ezen persze jóízűt neveltünk s szánakozó mosolyal kísértük lapársunk fejtegetéseit.

Meggondolatlan kifakadásaiért most maga a nevezett sajtóorgánom nyújt nekünk elégtételt, midőn keddi számában megjelent vezércikkében így jellemzi a bácsme gyei koalíciós világot:

Borocz Adamovich képviselő legerősebb vára szintiszta néppárti község. Pető-Potucsek palánkai járásbíróval — ki 24 óra alatt leit ortodox liberálisból a legszélsőbb Kossuthista — nem tartott sohasem — a rokonság kapcsán — 10—14 szavazó polgárnál több!

Szálka is volt e megközelíthetetlen község mindig az »urak« szemében!...

Csak alkalomra vártak... A jegyző előregedett, megérett teljesen... nyugalomba vonult tehát.

Elérkezett most már a cselekvés ideje!... A koalíciót ideálisan értelmezők — természetesen — azt hitték, hogy a község közóhaja, — melyet a kath. és szerb plebánosok képviseltek, — lehet egyedül irányadó... Hiszen a koalíció nem tür korruptiót és evvel csak számolni fog talán a Bácskában uralmon lévő függetlenségi párt is!...

Kinevették, — midőn előlött kételkedni mertem!...

Közben a főispán ismételtlen is kijelentette, hogy minden pályázót kandidálni fognak, had nyilvánuljon a közóhaj szabadon... Ennél már csak nobilisebb, pártatlanabb eljárást igazán képzelni nem lehet!...

Sokan is pályáztak... a község feltűnően tisztá, rendes, a nép jómódu, az állás jövedelmező, minden oldalról megindult tehát a puhatóldás; a remény és siker kilátásával azonban csak hárman vehették fel a harcot: a szépliget, a bácsi és palánkai aljegyzők, mind közel 40 évhez álló, komoly gondolkodású, sokat tapasztalt és érdemes férfiak...

Igen ám, csak hogy Tisza Kálmán nem hiába biztosított az 1886. évi XXII. t.-c. alapján kijelöltetési jogot a járási főszolgabírónak.

Hogy ezt a valósággal szuverén hatalmat, mely — bátran mondhatjuk — tág lelkiismeretű ember kezében minden alkotmányos választást illuzoriussá tesz, — voltaképpen önvédelmi fegyvernek szánták a nemzetiségi mumussal szemben és nem muszka kancsukának, melylyel minden jogos, törvényes és hazafias közóhajt végigkorbácsolhatnak, — ez most ne képezze elméledésünk tárgyát.

A cél kettős volt: sujtani és jutalmazni!...

Sujtani Boróc községét egy olyan jegyzővel, kinek kötött marsruta szerint kell majd letörni e büszke, nyakas népet, a néppárti várat — és jutalmazni a Kossuth-párt egyik legagilisabb exponensét, ki végtelen féktelenséggel agitált az utolsó választás alkalmával a néppárt ellen.

Ez a volt bácsujlaki jegyző: Duptza Kálmán. Biográfiáját részben ismerem. Boldog emlékü Pfaltz Jakab plebános segítségével választották meg — tán három évvel ezelőtt — Bácsujlakon jegyzőnek. Nemsokára Adamovich Iván bácsujlaki nagybirtokosnál keresztül vitte a boldogult plebános azt is, hogy birtokából két negyed telket hasított ki »ad personam« haszonélvezetű a jegyző számára. Hálásnak is mutatkozott ezért mindig... Midőn pl. az utolsó választás alkalmával a plebános azt a meggondolatlanúságot követte el, hogy embereit a néppártra szavaztatta le, megjelent rögtön a plebánián és felszólította a plebánost, hogy apósának záros

idő alatt fizesse vissza adósságát, különben pörrel támadja meg. A bácsujlaki Adamovich és egy parasztagazda vállaltak obligót a boldogult plebánosért a palánkai takarékbán, különben dob perült volna meg a bácsujlaki plebánián. A szomorú véget ért plebános örültségéről és megrendítő haláláról pedig most ne beszéljünk, mert ha a szavak elrepülnek is, de az akták megmaradnak!... Ezt az embert találták legrátermettebbnek a hatalom birlalói Boróczra!

A Kossuth-párt oszlopos tagja: Payerle Nándor tb. főszolgabíró önmagát multa fölül... Ismételtlen megjelent Boróczon, a község házára hivatta a községi képviselőket és — kisebb-nagyobb eredménnyel — ott dolgozta meg egyenkint őket. Ugy látszik, az eredménytől mégis félték... »Strohmannokról« kellett tehát gondoskodni... Ekkor nyújtották be a pályázati kérvényeiket a parragi és wekerlefalvi jegyzők... Boróczon azonban be nem mutatkoztak, meg nem fordultak egyszer sem, tehát komoly pályázó számba nem is jöttek.

Elérkezett végre a választás!... A főispáni ígéret után csodálatos talán, hogy az összes pályázókat mellőzték és csak Duptzát kandidálták a parragi és wekerlefalvi jegyzők társaságában?...

Igy lett Duptza Kálmán — ki egy betűt sem ért szerbül — boróci jegyző!...

Ime, így vélekedik a koalíció egyik pártjának hivatalos orgánuma a saját testvérpártjáról.

Jóllehet, hogy a jelen esetben mindenben nincsen igazán mert egyrészt Payerle Nándor tb. főszolgabíró nem az az ember, aki a jegyzőválasztást pártpolitikai tekintetek szerint irányítaná, másrészt pedig Duptza jegyzőt is olyan embernek ismerjük, aki a jegyzői teendők nehéz, felelősségteljes feladatát hiven, lelkiismeretesen és hazafias szellemben teljesíti, — de azért mint érdekes, pikáns koalíciós önbírálatot érdemes leközölni.

Magyar emberek tragédiája Amerikában.

— Saját tudósítónktól. —

Monostorszeg, 1908. nov. 17.

Egyik szomszédasszonyom, Schulz Jakabné, idevaló jómódu gazda felesége tegnap beállított hozzám, hogy egy Amerikából érkezett német levelet olvassak el neki. Egyik fia, Hansz, 3 év óta künn van Amerikában fiatal feleségével, aki veli 4 év óta él törvényes házasságban és aki egy jómódu bezdáni gazdának a gyermeke. A házaspárnak gyermekeik nem voltak. Szegény Schulz német fiát három év óta nem látta és türelmetlenül leste, hogy mi hírt kap Amerikából. A levelet egy helybeli ismerőse írta, aki Amerikában Detroit városában (Michigan államban) lakik. Schulzék künn Amerikában egy farmot béreltek és ott laktak künn a farmon. A levél írója (idevaló borbély, Koracsek János) jó barátságban volt künn a Schulz-párral, gyakran meglátogatta őket, innen van, hogy ő írta a levelet Schulz János szüleikhez. Koracsek a levélben gyenge ortográfiával és a maga sajátos stílusában a következőket írja:

»Sajnálattal kell tudatnom magukkal, hogy fiuk, Hausz, f. é. október hó 18-án éjjel farnyan meghalt. Hogy miképpen halt meg, azt a következőkben írom meg: Felesége a Náni és szeretője, Kurka Ferenc (szintén monostorszegi ember) éjjel, agyonütötték a Hauszot és testét csunyaúl megcsontították; levágták orrát, orcáját. Azután kocsin egy 20 Kilometer távol erdőbe vitték és ott szalma és rözse alá takarták. A tett után néhány nappal a feleség azt jelentette, hogy ura szombaton, október 18-án elutazott Detroitba én hozzám, hogy kifizesse, a mivel nekem tartozott. Ő tartozott is nekem 30 dollárral (150 korona), mert gyakran kisegitettem őt, de ő most nem volt nálam és nem is tudom, megkapom-e most már pénzemet.

Október 29-én egy farmer ráakadt a hullára és jelentést tett róla a hatóságnak. A rendőrség kiszállván a színhelyre hamarosan megállapította a személyazonosságát és felkereste Schulz németét. Az asszony tagadott, de annyi

gyanujel merült fel, hogy úgy őt, mint Kurkát, valamint az asszony 14 éves nővérét letartóztaták. Utóbbi azt vallja, hogy a végzetes éjjelre nővére őt zárva tartotta és így a dologról nem tud semmit. A vizsgálat közben az ágyban, a padlón vérfoltokat találtak, és itt azt hiszik, hogy a Náni és Kurka életfogytiglani fegyházra lesz elítélve.

Eddig a levél. Képzeltető mily hatással volt reám és a szegény anyára ezen irás. Az asszony felocsudva első megdöbbenéséből, elbeszéli, hogy már jó ideje irnak neki amerikai ismerősei, hogy a Náni megcsalja urát a Kurkával és ő egyszer irt is erről fiának, de ez méltatlankodva utasította vissza a rágalmat. Becsületes gondolkodásának és hiszékenységének ime áldozatává lett.

Hogy a dolog valóban igaz, bizonyítja az is, hogy a fővárosi lapok is hozták már a hírt, de csak magyarokról szóoltak, a nevek említése nélkül.

Monostorszegen a dolog persze nagy szenzációt okoz és bizonyára az egész ország is csak sajnálattal veheti tudomásul, hogy kivándorolt földjei részben legyilkoltatnak, részben bitófián fejezik be életüket.

H I R E K.

Molnárné Radich Jolánnak.

Gyönyörrel olvastam e lapnak szárnyain
Szálló soraidat
Te szép lelkű asszony, s fényes soraidra
Lelkem viszhangot ad.
Részön jön e viszhang, lassu a járása,
De annál erősebb,
S e viszhang azt mondja: zászlóm hódolattal
Meghajtom előtted.

Te a mult időknek halhatatlanságban
Fönnmaradt virága,
Te a női lélek, legnemesebb, legszebb
Fénye ideálja!
Mesék világából megmaradt tündérvilág
Megvakit a fényed,
Régen letűnt napnak visszavert sugára
Üdvözöllek téged!

Hogy is lehet asszony, ki a mi korunkban
Sikra szállni bátor,
S harsányon kiáltja: ne válaszdátok el
A »nőt« az »anyától«.
Nő, s anya fogalma elválaszthatatlan
Fogalomma forrjon,
S hivatását lelje, föltse be főkélylyel,
De mindig csak — otthon.

Fényes, változatos, de mindig küzdelmes
Volt a férfipálya:
Viharokkal, vérszéllel szállt böszült csatába,
Ki e pályát járja.
Legsimább része olyan göröngyös, hogy
Ing a lépés rajta,
S ép edzett erővel, erős idegekkel
Szállhatunk csak harcba.

Durva, rögös pályán, lélekölő harcban
A nő mit keresne?
Alkata és lelke, gondolat világa
Nincs arra teremtve,
Lajjobb a virágnak megvonulni szépen
Erős fák fővébe,
Hogy szelíd bájába vadvihar, villámlás,
Mennydörgés ne érje.

Szép, nemes, magas, fontos, a nőnek
Visszavonulása,
Fülszemes e nemnek az édes anyai
Dicső hivatása.
Nemzedékek kelte, nemzeteknek léte
Erőben, erényben
Fekszik a nőnemnek, az édes anyának
Ápoló kezében.

Üdvözöllek téged nemes női lélek,
Aki hivatásod
Magaslatán állasz, s a világnak nyiltan
Ezt ki is kiáltod!
Bár hajnali csillag volnál egy új kornak
Derengő égboltján,
S új időt hirdetnél egy már összeomlott,
Romlott kornak romján.

Vagy talán az is vagy?! Esthajnali csillag,
Próféta lélek,
Ki előbb föltűntél, mielőtt e kornak
Vágya elengészett.
S hogyha eltűnnek az alkonyuló égről
A halvány sugárok:
Tündérlámpaként kigyulnak az égen
Csillagmirádok.

ROVÁTS ANTAL.

A képviselőházból.

Péntekre érdekes, izgató ülést vártak. Ekkor lépett akcióba a balpárt a császárjubiläum alkalmából létesített osztrák rendjelnek adományozásáról szóló kéziratoknak a magyar hivatalos lapban való megjelenésével elkövetett közjogi sérelem ellen. Babocsay képviselő gyenge hangon és pedig temperamentummal ugyan, de erőteljes közjogi érvekkel és hazafias történelmi példákkal támadta a kormány ama súlyos botlását, hogy az osztrák jubileumi keresztiről szóló császári rendelkezést a magyar miniszterelnök ellenjegyezte és a magyar lapban megjelentette.

Wekerle nyomban, s meglehetősen szerencsétlenül válaszolt. Szerinte Ferencz József uralkodása 1848-ban kezdődött. Hogy mikor lett király az mellékes. Mint császár már 1848-ban lépett trónra. A magyar tehát vegye ki a maga részét egy olyan uralkodási időszakból, amelynek nagy része a magyarok sanyargatásából, üldöztetéséből állott.

Lovász Andor úgy tett, mintha Wekerle súlyos botlását észre se venné; Thaly Lászlóval és Mursa Gyulával mélyedt el. Később Roek Ivánnal, a tápéi mérnök-képviselővel folytatott eszmecsere. Nyilván Darányinak a viziutakról szóló javaslatáról folyt a szó. Minthogy Roeknek a Tisza-szabályozása iránt reformeszméi vannak, Lovász ezeket Zenta javára is szeretné értékesíteni. Hát bizony Zentára ráferne egy kis kormánykegy, mert eddig vajmi keveset élvezte ennek az uralomnak az áldásait. Hacsak azt nem tekintik ajándéknak, hogy a Hieronymi és Vörös kereskedelmi miniszterek által létesített Tiszahidat Kossuth nevével engedték fölruházni.

Fernbach Péter is nyugodtan hallgatta a keresztvitát. Őt már semmi se izgatja. Hű képviselője városának, aki politikai állásfoglalását a helyi érdekek szerint irányítja. És mintha igaza is lenne. Mért legyen ő Barabás Bélánál és Thaly Kálmánnál jobb függetlenségi. Ha ezek nem roskadnak össze a »bécsi keresztől«, hát ő is elbirja. Ha pedig nem birná el, ott vannak az ő kedves, meghitt budai barátjai: Németh Imre és Szabeny Antal képviselők, akik egy egy este francia pezsgő és tüzes cigányzene mellett új erőt öntenek beléje.

Fernbach József már jobban viselkedett. Melegebben érezte át a »mameluk« hivatását, kötelességét. Feszült figyelemmel hallgatta a miniszterelnököt, s bizony nem egyszer helyeslőleg bólintott. Ugy vigyázott minden szavára, hogy még a karzatbeli hölgyekről is megfeleltetett. Pedig egy szép, fiatal szabaddai asszony éppen a feje fölött örömtől eltelve simogatta divatos, széles karmantyujának sima szőrét.

Szombaton Eötvös Károly felszólalása volt az ülés vonzópontja. A kormány ama eljárása ellen szólaft föl, hogy a bizottságokból kihagyta az ellenzéket. Hívei paprikás izű, éles támadást vártak tőle. de a jó öreg rajta nyugodt, kedélyes modorban, limonádés tartalmu beszédben tette szövé a sérelmet. A balpárt nem igen volt megelégedve a beszéddel de azért tapsolt a jeles férfunak.

Lovász Márton szokása ellenére korán jött a Házba. Nyilván azt hitte, hogy Eötvös

felszólalása kavardást idéz elő, s ilyenkor minden embernek a vitorláknál a helye. Annál később jöttek Fernbach Péter és Lányi Mór. Az utóbbi Farkasházy Zsigmond és Nagy György mellé telepedett. Sokan ebből azt vélték következtenni, hogy a regőcei követ a plurálitás miatt, melynek ő ellenzője, bucsut mond a Royal-Klub meleg hajlékának. Ez a föltevés azonban korai. A függetlenségi klubja ugyanis hasonlít egy vegyeskereskedéshez, melyben a tokaji aszu és rajnai lazac mellett a budai keserűvíz és az olmuői kvárgli is elfér.

Szerdán (Kedden szünetelt a Ház) Fernbach Péter már jóval az ülés kezdete előtt mutatkozott a teremben. Helyére ült s várta míg hűsleges szomszédja, Gyelmis Gerő melléje telepszik. De amidőn Mihálovits Endrét vette észre, legott hozzá sietett, hogy a friss hazai híreket közvetlen forrásból tudja meg. Sok szó esett mezőgazdasági és ipari kérdésekről, különösen a piszka-fáknak nagy keletjéről, melyeket, az erélyes temerini menyecskék juttatnak a nyugtalan vérű helyi kapacitásoknak. Az érdekes diskurzust Ertl János zavarta meg, akinek komoly beszélni valója volt a zombori követtel. Ertl különben szalonképes ruházatban jelent meg, annak jeléül, hogy a vészbizottság (az összeférhetlenségi) nem sokára törvényt ül fölötté. Szegény hódási képviselőnek ismeretes összeférhetlenségi ügye már annyira megfektüdte a gyomrát, hogy a nyár folyamán kénytelen volt Bécsbe menni, ahol egy híres speciálista alapos műtétet végzett rajta. Meg is mondta ezt Gaál Sándornak az összeférhetlenségi bizottság elnökének, akivel ezen az ülésen hosszasan tárgyalt.

Rajk Aladár a bajaiak kedvelt képviselője fivérének tragikus halála óta e napon jelent meg először a Házban. Lázás sietséggel ment az ülésterembe, ahol Mnza Gyulát kereste föl, s arra kérte, hogy menjen vele s csatlakozzék a bajai küldöttséghez, mely az ismeretes vasuti ügyben a kereskedelmi miniszternél tiszteleg. A dunapataji követ megígérte csatlakozását. Előbb azonban meghallgatta gróf Battyány Tivadar beszédét, aki ezuttal hosszasan fejtegette a függetlenségi párt politikáját. Mintha bizony az ország eléggé nem ismerné.

„Ugy se soká betyárokodsz már“!

Ezzel a nótával szokta Borhi Pista a tél beköszöntését gunyolni. Gunyolni bizony, mert tudta, hogy betyárokodik ő ezután is, még pedig ezután igazán. Ilyenkor már nem kell vigyázni, hogy tilosba csap a jóság, mert szárnyékba került a birka, A szárnyék közel van az országut-széli csárdához, ugy egy kutyavakkantásnyira, bátran ott hagyhatja a jóságot, vigyáznak rá a kutyák. Maga pedig átbállag a csárdába, neki-könyököl az asztalnak, ráparancsol a vályogvető-cigányprimásra, hogy huzza el neki a nótáját. Bort ad a csárdás, az enniáló pedig kikerül azokból a birkákból, melyeknek nyoma sohasem vezet ki a szárnyékból, hanem mindig az ország-uton vesz el. A zsidó mézáros meg pénzt ad a bőrért, no meg azért is, ami a bőrben van. Ilyen alkalmatossággal sokáig csufolta a telet Pista, csak, hogy maga sem vette észre, hogy mindig lanyhábban-lanyhábban. Hej! nem jó a téllal bolondozni. Szemfedőt terít az mindenkire, hát még arra, aki gunyolja. Nagy diplomata a tél. Először csak pár szál hajára lopta rá Pistának a saját színét, később pedig rákényszerítette az egészre. Végre szemére is rávonta fehér fátyolát, hogy ne láthassa többé azokat, akiket legjobban szeretett: a pusztát meg a csárdásné rózsás arcát. Igen, mert a csárdásné arca mindig rózsás. Olyan annak a sarja mint a fecskéé, csak a tavaszt meg a nyarat bírja, őszjöttével neki is el kell költöznie. Most vette csak észre Pista a tél boszuját, de hát tehetetlen volt vele szemben. Utálta és félt tőle. Egyszer csak kocsira tették Pistát, hogy bevigyék falujába. Ép a temető mellett vitték el; de jó, hogy nem láthatta meg, hogy már ehhez is közelebb lesz ezután. Otthon unokája vezetgette naponként sétára a szabadban, mert a szobát még éjszakára is kerülte a miatt, hogy a szabad léghöz szokott tüdeje nem tűrte a zárt helyiség levegőjét. Csak ha jött a tél — amittől annyira félt — szoritotta be a szobába. Egy éjjel szobája ablaka alatt két lábtoppánás tompa zuhanásának hangja ütötte meg fülét... megreszketett. Odaszólt a szobában alvó unokához:

»Nézd meg csak szógám! tán hó esett?«
Az unoka álmosan válaszolt, hogy »nem öregapám;« Mert tudta, hogy a hótól fél az öreg nagyon, azért, hogy sétálni sem mehet ezután. De Pista, — bár szerette volna hinni unokája szavát — tudta a tompa zuhanásról, hogy takarót kapott a föld. Nem hagyott hát békét az unokának, hanem fölkelte, kinyitotta vele az ablakot, azt adván okul, hogy nagyon fullad. Azután odatapogatott az ablakhoz, kinyújtotta rajt száraz kezét próbálva, hogy pottyank-e reá hópihe. Ebben a pillanatban a szomszéd utcator korcsmajának kivágódott egy másodpercre az ajtaja, s a muzsikaszót túlhaladva csapott át nyers hangon a nótá: »Ugy se' soká betyárokodsz már!« Erre megtántorodott a öreg, úgy nekikönyökölt a lelkének ez a darab nóta. Azt mondják semmi sem képes úgy a multat visszavágni az emlékezetbe mint a nóta. Nem is csoda, hisz' a nóta megzenésített történet. Azért is kezdett erre szíve olyan mozdulatokat tenni, mint a delejtű napkitöréskor a 37 millió mérföldről jövő étherrezgésre. Lebocsátkozott azután a tulipántos ládára; nem bírták tovább lábait. Unokáját pedig küldte papért. A gyerek szaladt a szüleikhez behívni őket. Ezek azután vizsgálatni kezdték azzal, hogy nem mindjárt kell papra gondolni. De Pista nem tágitott. Egyszerre csak lecsukódtak szemei, s ajkai reszketve kezdtek tagolni: úgy—se—so—ká. Mire egy kukis a világhossz felé röpülve, de az ablaknál álló alakoktól megijedve, hirtelen fordulatkozásban szárnyával egy csomó havat vágott Pista arcára, s éles rikácsolást hallatott. Erre Pista ajkai lezárdtak; de halálsápadt arcáról lesugárzott, hogy nem a mult emlékeire vonatkoztak. Harmadnapra bizony Pista sirjára is fehér leplet terített a hó, a tél fagyott könnye, a fájdalom nélküli sirás-kifejezője.

Burányi Ferenc.

Dr. Széchényi Tamás betegsége. A zsabalyi járás közkedvelt, érdemes főszolgabírája, dr. Széchényi Tamás már évek óta gyomorbetegben szenved. Megrongált egészségének helyreállítása végett ezidén kétszer is Karlsbadban volt, ahol budapesti és bécsi orvostanárak tanácsára — az epekövek eltávolítását célzó kurát két ízben végig csinálta. Karlsbadból Budapestre érkezvén, egyik ismerősének feltűnően a főszolgabíró rossz kinézése, megviselt fizikumja, azt a tanácsot adta neki, hogy menjen Grácba s keresse föl dr. Schnopfhagen Emil orvost, aki bajából ki fogja gyógyítani. Minthogy dr. Széchényit a betegség, a két karlsbadi kúra dacára súlyosan gyötörte, a tanácsot megfogadta s október végén Grácba utazott s fölkereste dr. Schnopfhagen-t. Az orvos a megejtett vizsgálat után azt konstataálta, hogy a részéről való beavatkozásnak legfőbb ideje elérkezett, mert a baj már igen komoly jellegű. Nyomban alapos kezelés alá vette, ötnapi kúra után meg számlálhatatlan mennyiségű, köztük galambtojás nagyságu epeköveket távolított el. Dr. Széchényi az epeköveket magával vitte, de a vasuti kocsiiban, a nagy melegtől feloldódtak, ami érthető is, mert az epekő viaszmasszát képez. Mint örvendetes jelenséget közölhetjük, hogy a népszerű főszolgabíró a gráci kúra után kitűnően érzi magát. Erőgyűjtés végett azonban a napokban, családjával együtt, a Rivierára megy.

Pénzügyminiszteri kinevezés. A pénzügyminiszter Véber János topolyai ügyvédi irtokot a kisszebeni erdőhivatalhoz díjas adógyakor-nokká nevezte ki.

Igazságügyi kinevezések. Az igazságügyminiszter Schilly István palánkai járásbírói díjnyokot az *ujvidéki* törvényszékhez irtokká, Petonszky László *szabadkai* járásbírói díjnyokot a móri járásbíróshoz végrehajtóvá nevezte ki.

Lyceumi előadás Apatinban. Apatini levelezőnk írja: Az apatini Lyceum-egyesület helyiségeiben f. hó 14-én Ráz Soma zombori főgymn. tanár szabad előadást tartott »Az antik szobrászat remekei«-ről. Előkelő, szépszámu közönség jelenlétében harmadfél órán át mutatta be szabad előadásban a vetített képek segítségével az antik görög szobrászat remekeit. Előadásának nyugodtsága, az anyagban való jártassága, valamint a művészet ránti rajongó szeretete és lelkesedése valóban gyönyört szerzett a hallgatóságának. A laikus is hű képet nyerhetett a görög művészetéről, de a beavatott is sok újat hallott. A fáradhatatlan elnöke e lyceumnak, Schmausz Endre ny. főispán ezen előadás ki-eszközlésével újlag gyarapította az egylet iránti nagy érdemeinek számát. Ez volt az eddigi előadások legszebbike.

Nagylelkű adomány. Rauschenberg Johanna urnő, bajai lakos az ottani árvaház részére két házat és nagyobb telket adományozott.

Az érseki főtanfelügyelőt, Zundl Péter kanonokot, hivatalos ügyben való megjelenése alkalmából, lelkes fogadtatásban részesítették az *adaik*. A vasutnál nagy küldöttség várta. Ott volt a papság, a tanítóság, a községi elöljáróság. A tanítóság nevében id. Árpásy János üdvözölte. A főtanfelügyelő meghatva köszönte meg az ovációt.

Áthelyezett törvényszéki bírák. Az igazságügyminiszter, dr. Pallai Zoltán zombori törvényszéki és Lukácsy István gödöllői járásbíró kölcsönösen áthelyezte.

A bácsalmási járásbíróshoz köréből. A m. kir. igazságügyminiszter Szeszler Samu bácsalmási és Csákovics Ferenc kapuvári kir. járásbíróshoz irtokokat kölcsönösen áthelyezte.

Uj orvos Baján. Dr. Pollermann Artur, ki sikerrel tette le az orvosi vizsgát, gyakorlatát Baján megkezdte.

Polgár József előléptetése. A szabadkai törvényszék volt elnökét, a bírói kar egyik kiválóan képzett tagját a király a kuriához számeletti bíróvá nevezte ki.

Községi választások Bajmokon. Bajmokon a napokban választották meg a községi képviselőket. Megválasztottak: rendes tagokká Kirchenmayer György, Koller Mihály, Basics Gábor, Berger Mihály, Czindel János, Krizsán Antal, idb. Mayer György, Bun József, Romoda Mihály és Besics Márk; pótagok: Schäfer Jakab, Wetstein Antal, Vujevics Antal, Hajnal Pál és Mándics Máté.

A palánkai áll. polg. iskola Erzsébet királyné emlékeztetére ma, 19-én iskolai ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: Hymnus két szólamban, éneklő az ifjusági énekkar. A királyné álma. Irta: Pósa Lajos. Szavalja: Fülöp Gizella II. o. t. Fohász. Irta: Telekes Béla. Szavalja: Kanyó Etel III. o. t. Gyászdal. Két szólamban éneklő a leányiskola énekkara. Emlébeszéd Erzsébet királynéről. Tartja: Mócsy Jolán tanítónő. A gödöllői erdő. Irta: Pósa Lajos. Szavalja: Spolarich Karola IV. o. t. A hazáért Költemény Lämpérth Gézáról. Szavalja Orgoványi Ilona IV. o. t. Szózat. Három szólamban, éneklő az ifjusági énekkar.

Mezey-ünnepély Palánkán. A hármás Palánka egykori nagy jötevőjének, néhai Mezey Károlynak emlékére a hálás palánkaiak évente szép ünnepséget rendeznek. Ez idén is volt ilyen. A napokban tartották meg. A polgári leányiskola önképző köre rendezte. Az intézet egyik jeles növendéke, *Babits* Stefánia ügyes beszédben méltatta az elhunyt hervadhatatlan érdemeit, melyeket humánus és kulturális intézmények létesítése körül szerzett. Volt még szavalt és ének. Ezután Mezey szobrát koszorúzták meg.

A bácsföldvári tanítók és a község pöre. Bácsföldvár község az iskolák fűtése ügyében az óbecsei járásbíróshoz által hozott ítéletet, a mely a községet elmarasztalta a fűtési összeg és perköltség fizetésében, megfellebbezte a kir. törvényszékhez. Az ujvidéki törvényszék előtt e hó 13-án, pénteken, tárgyalott az ügy, a mikor is a kir. törvényszék az óbecsei járásbíróshoz ítéletét egész terjedelmében megerősítette.

Szabálytalanságok nyomtatványszállításonknál. Kenta város számvizsgálóbizottsága megállapította, hogy a városi nyomtatványszállításonknál szabálytalanságok, visszaélések történtek. A vizsgálatot a legszélesebb mederben indították meg. Szakértőkül Kabor Armin és Fekete Géza nyomdatulajdonosokat hívták meg.

A bajai városi pénzek elhelyezése. A bajai városi gyámpénztári pénzkészletek 40% a Bajai Takarékpénztárnál, 25% a Bajai Kereskedelmi és Iparbanknál, 25% a Bajavidéki Takarékpénztárnál és 10% a Szegedi Kereskedelmi Bank bajai fiókjánál helyeztetett el.

Fizetéseképtelenség Adán. Berger Adolf adai gépkereskedő fizetéseképtelenséget jelent. Pénzzavarát részint az általános árlétpangással, másrészt pedig a sógorának vállalt kezességéből származott nagy veszteségekkel okolja meg. Egyezségre törekszik.

Gondnokság alatt. Lázár Krisztina óbecsei, Geiszler Frigyes ujvidéki, Schwallen Károly szenttamási, Straszamesterocz Milosné óbecsei, Fiesch Károly, Lukács Milán, Brankovics Uros ujvidéki, Márkus Józsefné bérhidai és Notgebauer Béla ószivácsi lakosokat elmebaj miatt gondnokság alá helyezték.

A gombos—erdői gőzkompszünetel. A gombos—erdői vasuti átkelést jégzajlás miatt beszüntették.

Egy amerikai lap Vértesi Károlyról. A Magyar Köztársaság Uj Világ című igen elterjedt amerikai magyar lap, mely Vértesi Károlynak, lapunk kitűnő munkatársának, a Bácsmegeyi Irodalmi Társaság érdemes elnökének Amerikáról szóló hatalmas könyvét állandó folytatásokban közli, a jeles írónak a Petőfi Társaságban való szerepléséről eme hízelt sorokat írja: »A Petőfi Társaság szeptember hó 27-én vasárnap délelőtt tartotta a nyári szünet utáni első felolvasó ülését nagy közönség jelenlétében. Herczeg Ferenc, majd Ferenczi Zoltán elnöklésével. Ezen alkalommal Prém József felolvasa Vértesi Károly vendég »Amerikai nők« című dolgozatát s a szerző az amerikai viszonyok furcsaságaival gyakran megmosolyogtatta a hallgatókat, Minket amarikaikat igen érdekel ez a hír, mert a szerzőt lapunkban közölt gyönyörű utleírásai révén sokan ismerik és tudjuk, hogy ebben »Az amerikai nők« című leírásában is a valóságot mutatta be a nála ismeretes humor megannyi jelével honfitársainknak. Mint a »Budapesti Hírlap« írja, a felolvasó több ízben megkacagtatta a hallgatóságot; de van is itt kacagni való elég ebben az »aranyországban«, bár néha sirni való is, minthogy az amerikai nőkre ugyancsak ráillik, hogy itt is a legtöbb esetben »Keresd az asszonyt!«

Kairóban lakó bácskai adománya. Annak idején megírtuk, hogy *Flasch* Ferenc, Kairóban lakó palánkai születésű birtokos 1200 koronát küldött *Hipp* Dezső főszolgabírónak, hogy azt a palánkai szegények közt ossza ki. A főszolgabíró az összeget ekként osztotta szét: Schröder György esp. plebános kezéhez szegény iskolás gyermekek alapja javára 200 K, Palánka községének pénztárába a palánkai községi (Szuknovits) kórház alapja javára 200 K, Palánka községének pénztárába, a községi tűzoltói segélyalap javára 200 K, a palánkai állami polgári iskola igazgatóságának a zenealap javára 100 K, községi szegényeknek és pedig: Plész Györgyrek 50 K, özv. Marx Györgyének 50 K, özv. Zimmermann Mihályának 50 K, Till Jánosnak 50 K, Schultz Frigyesnek 50 K, Schüssler Erzsébetnek 50 K, Ottmann Katalinnak 25 K, Szederessy Máriának 25 K, Reisinger Józsefnek 25 K, Spillener Györgynek 25 K, Müller Keresztélynek 25 K, Till Adámnak 25 K. Az izraelita hitközség elnökének kezéhez, izraelita szegények javára 50 korona.

A szilbácsi tanügyi viszonyok. Szilbácsi levelezőnk írja: Szilbács községe két új felekezeti iskola szervezésével ugyanannyi tanerővel gyarapodott s azon kívül még egy magyar magántanítóval is; névszerint *Svonyavecz* János tót, *Sustrán* Nityifor szerb és *Dvorák* (Egresi) Vince magyar tanítóval s eszerint ma Szilbácson hét pedagógus teljes erővel diktálja a beléjük a magyar nyelv után sóvárgó csemetéinkbe a tudományt. Ha tanítóink így folytatják, bizonyára különb dicséretben részesülnek kissé szigorú, de igen derék tanfelügyelőnkől, mint az elmúlt tanévben. Az új tanítók megválasztásával, akik mind ambiciózus fiatalemberek, Szilbács társadalma is nyert.

Házasságok. *Königstättler* Béla Ujvidékről a napokban tartotta esküvőjét *Urban* Olga kisasszonnyal, Urbán Ignác ismert kereskedő szeretetreméltó és művelt leányával.

Déris Károly magántisztviselő eljegyezte *Gurdits* Melánia kisasszonyt Budapesten.

Marschal Béla zombori posta- és távirófőtiszt vasárnap vette feleségül a szeretetreméltó *Ibisis* Ella kisasszonyt Apatinban.

Weisz Mór kolozsvári kereskedő eljegyezte *Grünfeld* Flóra kisasszonyt Szabadkáról.

Brand János, a monostorszeg-apatini vízlecsapoló társulat tisztviselője eljegyezte *Fréch* Katica kisasszonyt Apatinban.

Albauer József magyarbolyi tanító vasárnap vette nőül *Schleger* Cenci kisasszonyt Ujvidéken.

Hegger Pál palánkai tanító eljegyezte *Lehmayer* Anna kisasszonyt Csonoplyán.

Lénárd Vilmos aradi magántisztviselő eljegyezte *Messinger* Ottilia kisasszonyt Zomborban.

Farkas Ferenc bezdáni tanító feleségül vette *Lukias* Amália kisasszonyt Budapesten.

Hivatalszolgák áthelyezése. Az ujvidéki törvényszék elnöke Stettin Dezső ujvidéki törvényszéki szolgát a palánkai járásbíróshoz helyezte át, Horváth Mihály ujvidéki törvényszéki fogházort pedig az ujvidéki törvényszékhez hivatalszolgává nevezte ki.

Egy leányka súlyos balesete. Galambos Margit bácsbokodi kis leányka a napokban, egy őrizetlen pillanatban marólugot ivott. Rettenetes belső égési sebeket szenvedett.

Halálozások. Schick Máttyás ny. főszolgabíró, a megyei közéletnek egyik népszerű és köztiszteltetben álló alakja, Kula társadalmának hasznos tagja, aki a közügyek terén évtizedeken át hasznos, áldásos munkásságot fejtett ki, e hó 13-án rövid szenvedés után, 63 éves korában meghalt. Az áldott lelkű, derék öreg urat a lakosság minden rétegének óriási részvétele mellett vasárnap temették el. A temetésen a vármegye, a község, a felekezetek, egyletek és intézmények küldöttségileg voltak képviselve. A család eme gyászjelentést adta ki:

Özv. Schick Máttyásné szül. Gutwein Gizella egy a maga, mint gyermekei Giza, Gyula, Ernő és veje Scultéty Ferenc, valamint testvérei, sógorai, sógornői és kiterjedt rokonsága nevében, mélyen szomorodott szívvvel jelenti, hogy szeretett férje, illetve atyjuk, ipa, testvérük és sógoruk Schick Máttyás ügyvéd és Bács-Bodrog vármegye nyug. főszolgabírája életének 63-ik, boldog házasságának 35-ik évében Kulán, 1908. nov. 13-án d. e. fél 10 órakor rövid szenvedés után az Urnak visszaadta lelkét. A boldogult f. hó 15-én (vasárnap) d. u. 3 órakor fog a kulai protestáns sírkertben örök nyugalomra helyezni. Kula, 1908. nov. 13. Az ég áldása és kegyelme legyen és maradjon vele!

A zombori szintársulatról több helyről panaszos sorokat kaptunk. Szidják az igazgatót, aki olyan alacsony színvonalon álló műsört állít össze, mely Zombor város intelligens közönségének műértelmével teljesen ellentétben áll. Értelmetlennek tartják, hogy a színügyi bizottság miért tűri a színigazgatónak a közönséggel és elvállalt kötelezettségeivel szemben való merészségét, mely már odáig terjed, hogy a legsilányabb daraboknak egész sorozata kerül bemutatásért. Hát még az előadás! Egy-két jobb erőt leszámítva, az ensemble olyan, hogy — enyhén szólva — a közönség pártolását meg nem érdemli. A kiállítás és rendezés is kritikán aluli. De azért vannak kritikások, akik érthető okokból dicsérik a társulatot.

Vörhenyjárvány újvidéken. Az újvidéki iskolákat vörhenyjárvány miatt további intézkedésig bezárták.

Iskolásgyermekek napközi Otthona Újvidéken. Újvidéken a tanintézetekbe járó környékbeli gyermekek számára napközi otthont létesítettek. A nemes célra eddig eme adományok folytak be: A magyar vasutas szövetség központja 500 kor., A magyar államasutak igazgatósága 200 kor., A DMKE újvidéki fiókja 200 kor. A beocsini cementgyár igazg. 100 kor., Gróf Chotek R. uradalma 100 kor., Kelemen R. Bernát máv főrakt. 50 kor., Fuchs Károly 6 kor., Stoy 5 kor., Gombos Károly 2 kor., Vizkeleti Pál 2 kor. Az üdvös intézmény érdekében különösen Török József polg. iskolai tanár fejt ki nagy tevékenységet.

Jegyzői laképítési Szondon. Szond község előjárósága f. hó 10-én tartotta meg a versenytárgyalást a jegyzői lak építési munkáinak biztosítására. Ajánlatot tettek: Baszler és Krommer kőműves (Apatin), Angyal Zsombor kőműves (Zombor), Lotz András kőműves (Óverbász), Jelinek Ferenc kőműves (Apatin), Giry János kőműves (Apatin) és Rácz és Bheil kőművesek (Szilágyi) 1906408 korona árral, akiknek ajánlata el is lett fogadva.

Az újvidéki folyammérnöki hivatal. A földmivelésügyi miniszter az újvidéki m. kir. folyammérnöki hivatalt és működési területét a III. (dunai) vízépítészeti kerületről a IV. (dunai) vízépítészeti kerületbe helyezte át s ekként az eszéki, sziszeki és mitrovicai m. kir. folyammérnöki hivatalokra és működési területekre szorítókozó III. (dunai) vízépítészeti kerület felügyelői teendőinek ellátásával Steingaszner Imre műszaki tanácsost bizta meg. Másfelől pedig megbizta Ambróczy Béla műszaki tanácsost, mint a IV. (dunai) vízépítészeti kerület felügyelőjét, hogy a felügyelői teendőket az újvidéki folyammérnöki hivatalra és működési területére nézve is lássa el.

A bajai szinkör. Kövesi Albert és Polgár Károly szinigazgatók arra kérték Baja városát, engedje meg nekik, hogy ott állandó szinkört építhessenek. A közgyűlés mindkét kérelmet elutasította, mert az állandó színház építése a megvalósulás előtt áll.

Véres verekedés Csantavéren. Pintér Péter és Mezei Antal csantavéri lakosok — mint levelezőnk írja — a napokban Fajka Dózsi csantavéri lakost a község utcáján botokkal úgy megverték, hogy súlyos sérülésekkel fekszik. A verekedők ellen a büntető eljárás megindult.

Megszűnt gondnokság. Osztvin Szima óbecsei lakos ellen annak idején elrendelt gondnokság alá helyezést megszüntették.

Két vasúti terv versengése. Hogy ily című hírtünkben kifejezett fölfogás nem egyedülálló, bizonyítja Baja város polgármesterének jelentése, mely a két vasúti tervről így emlékszik meg: Szentistván, Sükösd, Csanád, Császártöltés, Kecel és Hajós a leghatározottabban ellenzik a baja—dunapataji vasutat, vagy a kiskőrösinek ezzel való fúzióját. Egyedül az eredetien tervezett kiskőrösi vasutat tartják olyannak, amely a környék érdekeit szolgálhatja. De történt egyéb is. Kiskőrösön népgyűlést tartottak a dunapataji és a keceli választókerület választói és egyhangulag úgy határoztak, hogy nem a dunapataji, hanem a kiskőrösi vasut létesítése mellett foglalnak állást, mert arra van szükségük. Kívánságuk perfektuálására felkérték Pozsgay Miklós és Muzsa Gyula orsz. képviselőt és egyben elhatározták, hogy a kiskőrösi vasut tervének támogatására felkérjük dr. Rajk Aladár orsz. képviselőt és Baja város törvényhatóságát. A baja—kiskőrösi vasut fontosságát még emeli azon körülmény, hogy előmunkálatát engedélyt kértek a Kiskunfélegyháza—kiskőrösi és egy Kecskemét—kiskőrösi vasútra.

Halálos baleset Zomborból jelentik: Schmidt Károly nyug. cs. és kir. főhadnagy már több év óta lakik Zomborban. A suhancok és inasgyerekek gunyolódásainak célpontja volt, akiket kis pálcikájával utcahosszat zavart. Az elmúlt héten rendes időben tért haza agglégényi lakásába. Reggel feltűnt Ivanovits Demeter és feleségének, akiknek lakója volt, hogy a főhadnagy nem mutatkozik, holott korán szokott kelni. Benyitottak hozzá és borzalmas látvány tárult eléjük. Egy fotelben ült Schmidt, teljesen feketén — megfulladva. Körülötte ágy, éjjeli szekrény és pamlag, mind füstölő paráztenger. Alkoholos volt. Valószínűleg pityókásan került haza és oly mélyen aludt, hogy nem vette észre, amikor szivarjától az ágyiruha tüzet fogott, amidőn pedig menekülni akart, a nagy füstben nem találta meg az ajtót. A kórházba szállították, ahonnan el is temették.

Az alkohol áldozata. A szesz italok mértéktelen élvezetének szomorú következményei napról-napra jobban tapasztalhatók. Verekedések, duhajkodások leginkább a részegeskedésből származnak; igen sokan egészségüket ássák alá, családjuk boldogságát teszik tönkre. Ismét egy eseményről szól a hír, mely szerint újból az alkoholnak köszöni halálát egy szerencsétlen ember. Hesz Antal topolyai szabó Szabadkára ment bevásárlás végett. Dolgát végezvén, betért a korcsmába és ott jól felöntött a garatra, azután elindult a vasúti állomáshoz. Odáig el is ért szerencsésen, de az előcsarnok feljárománál oly szerencsétlenül bukott el, hogy rögtön eszméletét veszítette. A kórházba szállították, de már megmenteni nem lehetett, mert koponyatörést szenvedett az esés következtében.

Kettős gyilkosság egy suba miatt. Bajáról jelentik: E hó 13-án reggel két súlyosan sérült embert szállítottak a városi közkórházba. Az egyik férj, a másik feleség. Mindketten sükösd lakosok. A házaspárt baltával támadták és pedig úgy, hogy a férjet vérében fetrengve az istállóban találták, a feleség pedig az ágyban fektetve, homlokán egy mély seb tátongott. Kihallgatásukkor az asszony nem tudott felvilágosítást adni arról, hogy ki bántotta, a férj meg azt mondta, hogy egy 18 éves szobafestő. A házaspár további kihallgatása lehetetlen volt, mert mindketten eszméletüket veszítették. A csendőrség nyomozott ez ügyben, de még nem találta meg a keresett 18—20 éves legényt, amikor az éjszaka Mayer József rendőrvetőt egy didergő, züllöttnek látszó suhanc verte fel, hogy fontos vallomást akar tenni.

— A nevem — mondotta a fiú — Cseszlár István, 18 éves szobafestő vagyok. A lelkiismeretem nem akar addig nyugodni, amíg el nem jövök ide és rettenetes tettemet be nem vallom. Szerdán éjszaka Sükösdön megszállottam egy Pista bácsi nevű parasztnál. Hajnalban összevesztünk a subája miatt és akkor egy baltával leütöttem az embert. Nagy izgalomban berohantam a lakásba és az ágyban fekvő asszonyt is leütöttem, azt se tudom, hogy miért. Amikor a véres munkát elvégeztem az asszonnyal is, vissza akartam menni a cipőmért, de hogy Pista bácsi hörgött, félttem s így az ő csizmájában szöktem Bajára. Azóta itt bujkáltam, de nem bírom ki, mindig előttem van a két meggyilkolt ember véres feje. Eljöttem, tartóztassanak le.

Mayer vezető rögtön le is tartóztatta Cseszlárt és átadta a csendőrségnek. Itt megtudta, hogy nem haltak meg áldozatai. Ezen a híren nagyon megörült. Cseszlár ellen most folyik a vizsgálat.

Rendtelenség a zentai házipénztárnál.

Ily címen hírt adtunk lapunk legutóbbi számában a zentai városi házipénztárnál észlelt rendtelenségekről. Ezzel az ügygel a napokban foglalkozott Zenta város közgyűlése. Ez ügyben a helyettes polgármester nyomban megejtette a vizsgálatot, amelynek során a vád valóban bizonyult. Az ellenőr beismerte, hogy ő tényleg felvett Branovacska Istvántól 340 koronát. Az is beismerte, hogy nem könyvelte be ezen összeget s elismerte, hogy ezt tényleg hátralékként tüntette ki. Bevallotta azt is, hogy az összeget nyugtázta a pénztárossal együtt. Védelmére felhozta, hogy ő a befizetett összeget azért nem adhatta be a pénztárosnak, mivel éppen a följelentéssel élő Keresztury Károly számvevő akkori ellenőr, ismerve az ügyet teljesen, ezen összegből egy részt kölcsönkért. A másik részét ez összegnek pedig Habram pénztáros kérte tőle kölcsön. Keresztury rövid idő alatt visszaadta ez összeget, Habram azonban csak 1907. évben, tehát 3 évre. Így történt azután, hogy a Kereszturyrak adott összeget 1906-ban. Habramnak adott pedig 1907-ben fizethette vissza. A megejtett vizsgálaton a h. polgármester azt a határozatot hozta, hogy a fegyelmi eljárás a pénztáros ellen elrendelendő s az ügy az alispánhoz terjesztetik fel s a főispán pedig értesítetik. A felfüggesztést a határozat szerint megelőzni kellett, mert egyrészt hiány nincs, másrészt pedig mert szakavatott helyettesek alkalmazása lehetetlen. A közgyűlésen megbotránkozást keltett az ügy s többek hozzászólván a dologhoz, nem elégedtek meg a fegyelmi eljárás elrendelésével, hanem a felfüggesztést követelték, ami 46 szavazattal elrendeltetett. A helyettes polgármester erre nyomban felfüggesztette a közgyűlést s lement a pénztárból a kulcsokat a pénztárostól és ellenőrtől elvette. A felfüggesztett két tisztviselő helyettesítéséről a közgyűlés a következőleg intézkedett: pénztárosnak kirendeltetett Tóth István eddigi pénztári tiszt, ellenőrnek az eddigi könyvelő Erdélyi István, pénztári tisztnek Kiss Árpád irnok és könyvelőnek Csernák Dezső közigazgatási gyakornok.

Váltásközben. Pető Félix kossuthfalvai lakos ellen — mint levelezőnk írja — a csendőrségnél azt a panaszt emelte Szabó Jánosné, hogy amidőn Pető tőle a temetkező egyleti díjakat beszédte, neki 20 koronás bankjegyet adott, de Pető ebből csak 9 kor. 60 fillért adott vissza 19 kor. 60 filler helyett. Amikor a többi 10 koronát követelte. Pető tagadta, hogy 20 koronást kapott. Az eljárást megindították.

Öngyilkos asszony. Hajduska Albertné topolyai asszony már évek hosszú sora óta ágyban fekvő beteg volt. Emiatt és nagy fájdalmaktól gyötörve életunt lett. E hó 14-én — mint levelezőnk írja — mig férje távol volt nagy konyha késsel hasba szurta magát. Sérülésébe e hó 15-én belehalt.

Állatias cselekedet. Vujkovits Béla csantavéri lakos ellen — mint levelezőnk írja — az ottani csendőrségnél azt a panaszt emelték, hogy e hó 8-án éjjel 11 óra tájban Határ Piros 18 éves leányt a község egyik utcáján megfogta és erőszakot akart rajta elkövetni. A leány segélykiáltásaira az arra menők megakadályozták aljas tettében. A vadállatias ember ellen a vizsgálatot megindították.

Gyilkosság a szépligetű bucsun. Szépligeten — mint levelezőnk írja — november 15-én a szokottnál is zajosabban folyt le a bucsu. A jámbor németek a legcsendesebb »hupfert« járták s legföljebb egyik a másikához a papucsát vágta néha táncközben, hisz vannak azok olyan udvariasak és intelligensek, hogy tudják, mikép kell viselkedni egy bucsubálon, de annál több és nagyobb munkát adott szilbácsi derék csendőrségünknek, Rozsnyai Mihály őrmester vezetésével, szépligetű németeknél szolgáló főtlegények, akiket a keringő csak úgy lelkesített, mint akármelyik benszüllöttet, jóllehet, hogy Belicska János volt szilbácsi rendőr, a nap hőse többet öntött fel a garatra, összeszólközött Angyal Mihállyal, akinek egy pillanat alatt felhasította a hasát, úgy hogy az másnap, vagyis 16-án este ki is szenvedett. A tettes elszökött ugyan, de csendőrségünk csakhamar kézrekerítette Becker György szállásán, ahol a sertésről háta mögé elrejtett, körülbelül 50 centiméter hosszú zsebkését, mellyel a gyilkosságot elkövette, szintén megtalálták s azzal együtt a palánkai járásbírófogházába szállították.

Az óbecsei kereskedők tömörülése. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület óbecsei kerülete a napokban látogatott gyűlést tartott az óbecsei városi vendéglő emeleti nagytermében. A város nagy- és kiskereskedői újszólván teljes számmal jelentek meg. A központi vezetőséget dr. Balkányi Kálmán titkár képviselte. Dr. Galambos Pál, takarékpénztári vezérigazgató megnyitotta az ülést, üdvözölte a megjelenteket és előadta, hogy a gyűlés tárgya, az ipartörvénytervezet kapcsán megbeszélni a kereskedők szervezésének kérdését. Ezután dr. Balkányi Kálmán központi titkár tartott előadást az ipartörvény tervezetéről és a kereskedőkre nézve fontos intézkedéseiről s különösen azt fejtegette, hogy mily hatást fog gyakorolni a kereskedők kötelező testülete a szervezkedésre. Rámutatott az egész világgazdaságban észlelhető kereskedelmellenes irányzatra, amelyet hazánkban speciális körülmények különösen kiéleznek. Minden újabb törvény súlyos hátránnyal jár a kereskedőosztályra nézve. Elég az adóreformra, az ipartörvény-tervezetre, a végrehajtási novellára és a családi otthonról szóló törvénytervezetre rámutatni. Az ilyen elnyomás ellen miképpen védekezhetik a kereskedők? Csakis erős összetartás, szoros szervezkedés által. A szervezkedés sikerét mutatja a német agráriusoknak és a magyar szocialistáknak előnyomulása is. Dr. Balkányi előadásáért a gyűlés nevében Galambos Pál mondott köszönetet és aztán, mint elnök összegezte az elmondottakat. Maga részéről is azon a véleményen van, hogy a kereskedők boldogulása saját erőfeszítésüktől saját elszántságuktól és összetartásuktól függ. Ezért szükséges, hogy az O. M. K. E. óbecsei fiókja megerősödjék. Ennek vezetésére nem tud méltóbb egyént, mint Freund Józsefet. Freund József meghajlik a bizalom nyilvánítása előtt, kész elfoglalni az állást, s reméli, hogy buzgó munkatársai támogatásával sikerülni fog legyőzni a némely helyen tapasztalható közönyt. Trebitsch Jakab indítványozta, hogy a O. M. K. E. központi elnökségéhez üdvözlő táviratot intézzen a gyűlés. Ezután dr. Galambos Pál kimondta a gyűlés határozatát, amelylyel az O. M. K. E. óbecsei fiókjának megerősítésére, újszervezésének előkészítésére a következő férfiak jelöltek ki: Freund József elnök, dr. Galambos Pál, Vécsey Géza és Deutsch Miksa társelnökök, Trebitsch Jakab, dr. Nagy Sándor, Fraenkl Sándor titkárok. A választmány nyal karöltve ezek fogják a kereskedők szervezésének ügyét kezükbe venni.

Uj cégek. Bácsme gyében újabb eme cégalakulások történtek:

Szenttamás. Leszkovác Tódor. (Főtelepe Liliomson van.)

Palánka. Stern Manó szatócs és tojás-kereskedő.

Szenttamás. Paroski Sándor. (Paroski Péter cégvezetői minőségét bejegyezték.)

Ujvidék. Gassner János és társai kötőpamutgyár és gőzfestő. (Strätler Leó helyébe Jutz Alajos cégvezetői minőségét bejegyezte.)

Ujvidék. Csávits és Popovits rövid- és divatáru kereskedők. (Tulajdonosok Csávits Sándor, Bránkó és Popovits Lybomir.)

Óbecse. Hirschl és Deutsch rőföske-kereskedők. (Tulajdonosok Hirschl Gyula és Deutsch Mór.)

Ujvidék. Mátits P. és fia rőföske-kereskedők. (Tulajdonosok Mátits Péter és Mátits Nándor Bránkó.)

Ujverbász. Schneider Pál utócai és Wohl S. H. fakereskedők. (Schneider Pál kilépett a cégből. Ifj. Schneider Pál és Röhrig Keresztély kulai lakosok beléptek a cégbe.)

Óbecse. Vondra Alajos. (A szenttamási főtelepet Óbecsére helyezte át. Az előbbi helyen pedig fióktelepet létesített.)

KÖZGAZDASÁG.

Ménvizsgálat Topolyán. A Topolyai járásban — mint levelezőnk írja — e hó 16-án volt a magán ménvizsgálat. Elnök *Lebach* Antal roglatikai földbirtokos volt. A bizottság tagjai: *Császár* Péter főbíró, *Kiss* Károly földbirtokos *Hetzl* Henrik j. m. kir. állatorvos. A méntelep parancsnoksága részéről *Edes* István hadnagy volt jelen. 36 mén lett elővezetve ezekből 15 drb. nyert fedezeti engedélyt 1909. évre.

A Kulai kosárfonók és termelők szövetezete az utóbbi időben nagyobb lendülettel folytatja üzemét. Az igazgatóság tagja Mezey Zsigmond kir. tanácsos kir. körjegyző, Kugler Béla községi jegyző, Dr. Ormay Kálmán orvos, Szeghő József, Czeber János, Kirilovits Izidor,

Schlachter Károly, Neszt Rezső, Puhálák Mátyás, Berkó István, Fejes Mihály, Milánkovits György, és Palósti Ferenc.

Állatorvosi kinevezés. Pozsony főispánja Hutyá Károly, szabadkai állatorvost, a pozsonyi városi vágóhid igazgató orvosává nevezte ki.

A kulai gyapjufonó és szövőgyár r-t-ről ezeket írja a M. Textilipar: A Fejes és Nagy közkereseti társaság tulajdonát képező Gyapjufonó és szövőgyár részvénytársasággá alakult át. A részvénytöke nem — mint előbb közöltük — 600,000 hanem 1,000,000 K lesz. Schneider Richárd, ki az új vállalat vezetését fogja átvenni, az egész Bácsme gyében előadásokat tart melyekben textiliparunk fejlesztésének szükségességét ismerteti. Az ő fáradozásainak tudhatóbb, hogy az alapító nagy része már jegyezve van. Jó és valóban követésre méltó példával jár elől Bácsme gyé nagybirtokossága, élükön Fernbach Károly főispánnal, Fernbach Péter, Zombor város és dr. Balogh Ernő, a verbászi kerület orsz. képviselőjével Bácsme gyé majdnem minden községe jegyzett több kevesebb részvényt. az alakuló közgyűlés még e hó folyamán meglesz. A gyár, mely eddig 400 orsóval és 20 szövőszékkel dolgozott üzemét a részvénytársaság megalakulása után 3000 orsóval és 50 szövőszékkel bővüti ki és a kikészítést is ennek megfelelően nagyobbítja. A gyár a katonasági, csendőr- és rendőrségi egyenruhákhoz szükséges posztókat, valamint férfi divatszöveteket fog gyártani.

A szárnyastermek értékesítése. Megfelelő árákból folyik a jövedelem. A szárnyasok összes termékei között első helyen állanak a tolyások, Ha Németországot mint legfőbb fogyasztó piacot veszszük alapul, a következő eredményre jutunk. Németország 1905. évben kereszámában 165. millió kg. tojást importált 125. millió márká értékben. Egy tojás ára tehát 6.5 pfennig volt. Ipari kerületekben a tojás ára 7.5—8 pfennig. Az árusítási helyeken 15 pfenninges árt is értek el darabonként.

Nagyjában azonban mégis inkább suly szerint adják el a tojást, ami a termelő szempontjából annyiból igen előnyös, hogy racionális fajtenyészés esetén nehéz tojásokat termelhet, ami azután lényegesen a latba esik, mert a tyuktojás sulya 30—80 gramm között váltakozik. Az üzletnek suly szerint való lebonyolítása a legjobb szer a szárnyastenyészés emelésére. Amellett ajánlatos azokban a hónapokban, amelyekben a tojások olcsóbbak, azokat gyűjteni és eltartani, hogy drágább hónapokban jobb árak mellett eladhassuk.

Jó eltartási mód a vízüvegoldattal való eltartás. Különös figyelemmel kell lenni a csomagolási mód helyes megválasztására, mert ettől is függ a siker. A csomagolóanyag legyen jó és tiszta, hogy törés folytán kárt ne szenvedjünk. Legjobb a vasuti ládában való csomagolás, ezekben táblapapíros-betétek vannak; a ládák 300—600 tojás befogására vannak berendezve. A galiciai metódus, 1400 tojást befogadó ládával, szintén jó; ennek csomagolóanyaga szalma és fagyapot.

Nemzetgazdasági szempontból feltétlenül fontos dolog, hogy a tavasszal mutatkozó felesleg és az télen mutatkozó tojás hiány közötti időszakban a hűtőeljárás alkalmaztassék. Mert megfelelő árkinálat mellett a kereslet mindig oly nagy, hogy a szükséglet sohasem fedezhető. Berlinben és a ipari kerületekben gyűjtőhelyeket kellene létesíteni; ez volna a helyes eljárás. Ez esetben a termelők mindig tudnák, hogy hová küldhetik tojás készleteiket, másrészt a közvetítő kereskedelmet ki lehetne ezzel küszöbölni és a termelő maga élvezné a detailárusítás előnyeit.

Az a haszon, amelyet a jó téli tojó fajtyukok hajtanak, a következő. Egy tyuk, amely november 1-én kezd tojni és oly, amely csak február 1-én kezd tojni, a következő hasznot hozza: télen a friss tojásokért adnak novemberben 9, decemberben 10 pfenniget, februárban 8-át, márciusban 6-ot. Ha az előbbi tyuk csak minden második napon tojik, akkor havonta $15 \times 9 = 134$ pfennig, tehát a téli hónapokban 5 márká 47 pfennig, februárban $14 \times 8 = 112$ pfenniget, összesen 10 márká 7 pfennig haszont hajt. A másik tyuk összesen csak 7 márkát hoz. Ez a különbség számottevő. A fajta megválasztására tehát nagy sulyt kell vetni, ahol nagyban üznek tojás kereskedést. (R.)

Szerkesztői üzenetek.

L. F., Bácsborsod. Köszönjük, s kérjük, hogy értékes dolgozataival bennünket minél gyakrabban felkeressen sziveskedjék.

T. L., Zombor. Scultéty Ferenc, árvaszéki elnök jubileumáról azért nem hoztunk bővebb tudósítást, mert munkatársunk a megfelelő adatokat kellő időben nem szerezte meg. Mi sajnáljuk ezt legjobban, mert az ilyen de-

rék, fáradságtalan, komoly munkásságu férfiú ünnepeletésében mi is részt kérünk. Szerencsére mindenki ismeri a megyei közélet terén szerzett hervadhatlan érdemeit.

H. M.—r. Már elküldtük.

Kis divattudós, Zombor. Évek hosszú során át a molett alakok álltak a női divat homlokterében. A legutolsó divat azonban, mely most indúl Párisból világgörra, leszorította őket, s helyökbe a karcsu, nyulánk alakokat állította. A közel jövő tehát a sovány hölgyeké. Ezt bizonyítja a legutolsó divat több szigorú rendelkezése. Így például a fölösleges alsó ruhadarabok eltűnnek; még a bálványozott taftselyem alsószoknyát is száműzetésbe küldték; a nehéz, kemény selymet a lágy, könnyű váltotta föl. — A széles karimájú kalapok is eltűnnek a kora tavasszal, ismét a szűk karimák kerülnek vissza. — Színes cipőket viselnek ugyan, csak hogy azok a divat minden követelményének megfelelő igen elegáns toillettek kiegészítő részét képezik. — A magyar divatlapok — sajnos — nem elégtük ki azokat a hölgyeket, akik a nyugateurópai divattal lépést tartanak, így tehát egyet se ajánlhatunk. — A többire alkalomadtán levélben válaszolunk.

Sz. S., Kucora. Hétfőn levélben válaszoltunk.

Sz. J., Vaskut. Hétfőn táviratot és levelet menesztettünk.

K. K., Kolozsvár, Brassai-utca. Az utolsó példányok visszaérkeztek. Kérjük közölje velünk új címét.

S. T., Zenta. Bács-Bodrogme gyé helységeinek névváltoztatásáról szóló belügyminiszteri rendeletet a hivatalos lap 1904. február 7. száma közölte. A Torzsa község mellett levő Pékla (Pettan) pusztát *Torzsa tanyák* nevet kapta.

St. B., Budapest, Károly-körut 7. Apatinban ebben a sorrendben: Kék Lajos, Bedő Béla, Fernbach Péter, gróf Vigyázó Ferenc, gróf Hadik Sándor. — *Óbecse* pedig ekként: Popovits Vazul, Gombos Béla, Radovánovics György, Mihálovits Endre.

G. S., Óbecse. Közleményeire már rég várunk.

Dr. Sch. L. Monostorszeg. Intézkedése szerint a jelzett helyre fordulunk Mihelyt a válasz megjön, azonnal értesítjük.

B. né W. E., Nagyszőlős. Rendelkezését lettek óta várjuk.

Levelező, Topolya. Holnap-holnapután irunk.

T. A. Budapest, Üllői-ut 91. Elkésvé érkezett. Midőn az Önét kézhez vettük, az erre való helyre más cikk volt kiszedve.

4665/908.

Árverési hirdetemény.

Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottságának 16386. alisp. 1001. jtkv. 908. számú jogerős véghatározatával nyert megbízás folytán ezennel közhírré tesztem, hogy az ujvidéki járáshoz tartozó **Dunagálos község vadászati jogát Dunagálos község házánál 1908. évi november hó 24-én délelőtt 10 órakor** a kötendő szerződésnek végső fokban leendő megerősítése napjától számítandó 6 évre fogom nyilvános árverés útján bérbeadni.

Kikiáltási ár 166 korona 66 fillér, mely összegnek 10%-a az árverés megkezdése előtt lefizetendő.

Az árverési feltételek nálam a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ujvidék, 1908. évi november hó 3-án.

Nikolits Izidor

2—2

főszolgabíró.

Ezüst szőrményulak

remek példányokban kaphatók

darabonként 6 K-ért

az Óbecsei Ezüstszőrme nyultenyész-
tésre alakult alkalmi társaságnál.

Levelek **Hárs Aladár** tisztelendő urhoz
1—6 intézendők.

Bácsmegeye földrajza.

Az elemi iskolai tanhatóságok, tantestületek, a tanító és könyvkereskedő urak figyelmét különösen felhívjuk az alábbi hirdetésünkre.

Felhívom a t. tanhatóságok és kartársaim figyelmét a **Bács Bodrog vármegyei elemi népiskolák III. osztálya számára, az új utasítás alapján irt**

földrajzomra,

melyet a nagym. Miniszter ur f. évi 54794. szám alatt engedélyezett. Felhívásomat azzal teszem közzé, hogy **ez az egyetlen engedélyezett földrajz**, mit t. kartársaim segédkönyvül használhatnak. Szives jóindulatukba ajánlom sok fáradsággal és költséggel kiállított tankönyvecskémet, melyvel legelső sorban is kartársaimon, illetve tanügyünkön kívántam segíteni.

Könyvem pazar kiállítású, 24 képpel van díszítve és nyomása fízta. Egyszóval: külsőleg is a legjobb benyomást teszi a szemlélőre.

Ára a térképpel együtt 60 fillér. A megrendeléseket gyorsan és pontosan fogom eszközölni.

MEZEI MIHÁLY

községi tanító.

ZENTA.

FIGYELEM!

Aki bármilyen ingó vagy ingatlan eladni vagy bérbeadni, venni vagy bérbevenni szándékozik, valamint

pénzkölcsönt

felvenni és adósságokat konvertálni, továbbá magán egyénekről vagy cégekről és vállalatokról

hiteltudósítást (információt)

beszerezni, továbbá tűz-, jég-, élet- és

baleset biztosításokat

kötni,

hirdetéseket

hírlapok, folyóiratok és naptárakba feladni,

cimeket

iratni,

fuvarleveleket

díjtöbblet vagy késedelmi kártérítés megrekamlálása véget felülvizsgáltatni kíván és végül

pénzbeszedéseket (Inkasszót)

behajtani, az forduljon kizárólag:

az Általános Forgalmi és Hiteltudósító Iroda törvényszéklleg bejegyzett céghez

VII. kör., Batthyány-utca, a gőzfürdővel szemben.

(Tulajdonos: **Malusev Sándor.**)

ahol mindennemű megrendelés és megbízás a legbiztosabban és legszigorubb titoktartás mellett eszközöltetik.

„A ZSIDÓ”

Mindenki, aki a zsidó vallásnak erkölcsi jelentősége iránt érdeklődik, vegye meg

dr. Flesch Ármin

mohácsi főrabbinak, „A ZSIDÓ” című könyvét, melyet a „Bácsmegeye” is ismerttetett, s mely népszerű munkáról a legkiválóbb szakkörök a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak.

Kapható a szerzőnél és minden könyvkereskedésben.

Ára 5 korona.

Freystädtler Flóra emlékiratai!

Életem

Szerelmeim

Szenvedéseim

Irta: **Báró Spléngné Freystädtler Flóra.**

Az ismert budapesti milliósosleány megragadó közvetlenséggel írta meg élettörténetét. Ez a könyv megható vallomása egy lángoló szenvedélyű asszonynak, de kiáltó vád is társadalomunk legelőkelőbbjei ellen, kik e szenvedélyt kihasználva, a néhány év előtti milliósokkal bíró nőt a züllés útjára kergették.

A szerző arcképével díszített kötetet 2 K-ért küldi a

Kereskedelmi Reklámvállalat,

Budapest, VII., Kertész-utca 27. sz.

Utánvétellel 2 korona 50 fillér.

Kezelés előtt!

Kiefer János fogtechnikus Apatin.

Készít: műfogakat kautschukban úgy mint aranyban.

Speciálitás: Hidmunka aranykoronákra erősítve.

Kezelés után!

Takarmánykészítő gépek,

szecskavágók, répavágók, daráló gépek, takarmányfüllesztők, trágyalé-szivattyúk

gyártanak és szállítanak legújabb és bevált szerkezet szerint.

Vetőgépek „AGRICOLA”

(tolóvetőkerék-rendszer).

Mindennemű mag és különböző mennyiség számára, váltókerék nélkül, dombon avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által tűnnek ki.

A lehető legnagyobb munka, idő és pénzmegtakarítást teszik lehetővé.

Különlegességeket széna és szalmaprések kézi használatra, kukorica morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekék, hengerek és boronákban legjobb alkotás alkalmazása mellett gyártanak és szállítanak.

Mayfart Ph. és Társa

mezőgazdasági gépgyárak, vasöntődek és gőzhámorok
BÉCS, II. Taborstrasse 71.

11-2
Több mint 600 drb. arany- ezüst stb. éremmel kitüntetve. Árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Képviselek és viszonteladók kerestetnek.

MAKULATURA

Jó minőségű újságpapíros
100 klgrként 10 korona
ab Budapest. — Cim a kiadóhivatalban:
Teréz-körut 2.

„BÁCSMEGYE“

Lapvezér:

Latinovits Pál,

Bács-Bodrogvármegye ny. főispánja.

Felelős szerkesztő:

Pető Lajos.

A B Á C S M E G Y E

a 750.000 lelket számláló Bács-Bodrogvármegye legelterjedtebb lapja. Előfizetői a megyei előkelő társadalom vezető tagjainak sorából kerülnek ki s így

hirdetések közlésére a legalkalmasabb sajtóorgánium.

A hirdetni kívánóknak készséggel mutatjuk meg előfizetőink hitelesített névjegyzékét.

Hirdetéseket csakis szolid, megbízható cégektől fogadunk el.

A B Á C S M E G Y E

pártoktól és egyénektől teljesen független ujság s így hatalmi irányítástól, káros befolyástól menten, bátran és elszántan küzd mindama megyei közjavakért, melyek a nép politikai, társadalmi és gazdasági érdekeinek előmozdítását célozzák.

A B Á C S M E G Y E

vezércikkeit, irodalmi és egyéb közleményeit a lapvezéren és szerkesztőn kívül a megye legjobb tollu, kipróbált írói szolgáltatják.

A B Á C S M E G Y E

nek, a megye minden községében állandó, **rendes tudósítója** van s így minden eseményről hű, megbízható és kimerítő tudósítást közöl.

Mutatványszámot mindenki-
nek 4 hétig ingyen küldünk.

A B Á C S M E G Y E

szerkesztősége és kiadóhivatala
BUDAPEST, Teréz-körut 2. szám
alatt van.

HIVATALOS

bélyegzőket, pecsénymókat, keletbélyegzőt, számológépeket és minden e szakba vágó munkát a legjutányosabban készít az

Első magyar ruggyanta
bélyegzőgyár és intézet:

GEDULDIGER HUGÓ

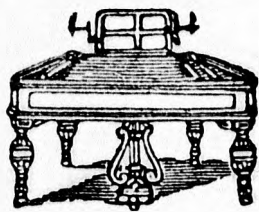
vésnök

BUDAPEST,

VI. ker., Váci-körut 17. sz.

A Bácsmegeyi Gazdaszövetség szállítója.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

HANGSZEREK.

KUDLIK ÁDÁM hangszerkészítő Szabadkán. (Alapított 1899.)
Ajánlja saját gyártmányu jó, erős hangu cimbalmaikat, hegedűk, harmonikák, jó szabadkai tamburák stb. jutányos áráért.

Tisztelettel

Kudlik Ádám.

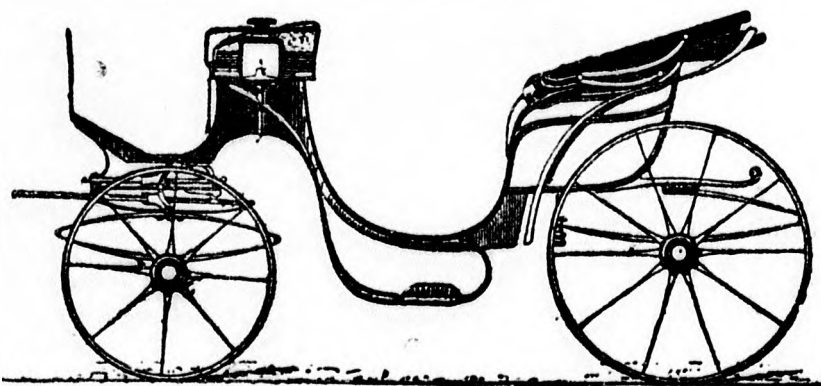

MÁRTON ISTVÁN

első alföldi tekeasztal-gyártó
ipartelep

S Z E G E D,

Boldogasszony-sugárut 58. szám.

kocsigyártó és lópatkoló műhelyt

nyitottam. Vagyok bátor a t. c. közönség becses figyelmét felhívni, hogy ezelőtt Budapesten mint Bihari J. és testvére kocsigyártó cég társtulajdonosa 17 éven át önállóan működtem és készítményeink az 1896. évi országos kiállításon ki lettek tüntetve.

Az 1885. évben a Budapesti Állatorvosi főiskolában a **patkolási** tanfolyamot sikerrel végeztem. Továbbá **gummi kerekeimet.**

Mindezek előrebocsajítása azon reményre jogosít, hogy e téren úgy a szakértelem, mint külsinra, a legmagasabb igényeknek megfelelni képes vagyok.

Régi kocsikat ujakra becserélek. Képes árjegyzék ingyen.
Átalakításokat jutányosan készítek.

Magyarország legnagyobb és legelterjedtebb szőlészeti szaklapja a

Borászati Lapok

mely újévtől kezdve 40-ik évfolyamban hetenként jelenik meg igen bő és változatos tartalommal.

Ezen szaklap, mely nemcsak a magyar szőlészeti és borászati viszonyokat ismereti, hanem legelőkelőbb figyelemmel kíséri a **külföldi tapasztalatokat**, újdonságokat, a francia, a német, olasz, osztrák stb. borászati irodalmat, minden kétséget kizárólag a **legsokoldalubb és legértelmesebb szőlészeti ujság**, mely minden más külföldi vagy hazai szaklap olvasását egész fölöslegessé tesz.

A „Borászati Lapok“

„Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületé“nek hivatalos közlönye.

A **Borászati Lapoknak** a **közgazdaság** és a gyakorlati **szőlőművelésnek** és **borászatnak** szentelt rovatai igen kimerítő, de különös súlyt helyez a **tudósításokra** is, amiben több mint száz tudósító dolgozik a lap szerkesztőségében.

Minden előfizető évenként legalább **egy nagy színes műmellékletet** kap, valamely magyar szőlőfaj hű képét, a mellett ingyen állapítja meg a szerkesztőség a beküldött tőkerészekből vagy állatokból a **fellépett szőlőbetegséget** vagy **rovart** és az ellenük való védekezést és kimerítő **választ ad** minden hozzáintézt szakkérdésre.

Laptulajdonos:

Baross Károly örököse.

Felelős szerkesztő:

Dr. Druker Jenő.

A lap előfizetési ára:

1 évre **12** kor. 1/2 évre **6** kor. 1/4 évre **3** kor
Mutatványszámot három héten át szívesen küld a

BORÁSZATI LAPOK kiadóhivatala (Budapest, IX., ker., Üllői-ut 25. sz.)

Legújabb szerkezetű fordítható **tekeasztalok** jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett. **Régi tekeasztalok** becserélése méltányos áron. Teljes kávéházi berendezések, tekeasztalok átvonása és javítása. Raktáron tart **dákókat** és mindenféle kávéházi felszereléseket.

Rajzok és költségvetések ingyen.

BIHARI J

kocsigyártó Szabadkán.

Tisztelettel van szerencsém a t. c. címet értesíteni, hogy

SZABADKÁN

VIII., kör., 54 szám.

alatt, közvetlen a vasút állomás mellett, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő